

Finansdepartementet
Postboks 8008 - Dep.
0030 OSLO

Dato: 14.02.2003
Vår ref.: 2003/00043
NØA/AAH/RF
Deres ref.: 02/3957 FM EDK

Høringsuttalelse – om endringer i sentralbankloven og opphevelse av valutaloven og penge- og kredittreguleringsloven

1. Innledning

Det vises til Finansdepartementets brev av 18.01.2003 der det bes om høringsinstansenes merknader til forslag om endringer i sentralbankloven og opphevelse av valutaloven og penge- og kredittreguleringsloven.

I høringsnotatet tar departementet opp praksis ved oppnevning til hovedstyret og offentlighet for hovedstyrets protokoller, reglene for hvem som kan være medlemmer eller vararepresentanter til hovedstyret, reglene om Norges Banks avdelinger, representantskapets oppgaver, adgangen for Norges Bank til å yte kreditt og adgangen til å gi forskrifter om plassering av valutareservene.

Departementet foreslår videre å oppheve valutaloven og penge- og kredittreguleringsloven, men enkelte av bestemmelsene her foreslås videreført i sentralbankloven eller annet lovverk. Dette gjelder blant annet regulering av forretningsmessig omsetning av valuta (herunder vekslingskontorer) og betalingsformidling med utlandet, regler om opplysningsplikt og taushetsplikt og regulering av valutaposisjoner. Forslag om opphevelse av valutaloven og penge- kredittreguleringsloven ble også sendt på høring høsten 1996, men det ble ikke fremmet lovforslag til Stortinget på bakgrunn av forslagene.

2. Oppnevning til hovedstyret – offentlighet for hovedstyrets protokoller

2.1 Prinsipper og praksis for oppnevning til Norges Banks hovedstyre

Etter dagens praksis skjer oppnevningen av de fem ordinære medlemmene av hovedstyret og deres personlige vararepresentanter etter forslag fra de politiske partienes stortingsgrupper etter styrkeforholdet på Stortinget. Departementet ber om synspunkter til om denne praksis bør endres, og i så fall hva disse endringene nærmere bør gå ut på.

FNH mener at det er svært viktig for tilliten til pengepolitikken at den oppfattes som konsekvent, forutsigbar og troverdig. Dette innebærer at det må være fullt samsvar mellom målene for pengepolitikken, slik de kommer til uttrykk i den pengepolitiske forskriften, og de virkemidlene som anvendes for å nå målene. Det bør ikke kunne reises tvil om hvorvidt det tas utenforliggende hensyn i den operative utøvelsen av pengepolitikken. Hovedstyrets uavhengighet i forhold til andre myndigheter, politiske grupperinger og ulike interessegrupper bør derfor også reflekteres i praksis og regelverk rundt oppnevningen. FNH vil på denne bakgrunn gå inn for en avvikling av dagens praksis. Etter vår oppfatning vil dette bidra til å skape økt troverdighet og tillit rundt gjennomføringen av pengepolitikken.

Selv om Stortinget ikke lenger vil være direkte involvert i oppnevningen av medlemmer til hovedstyret vil hensynet til folkevalgt kontroll over pengepolitikken likevel være vel ivarettatt ved at Stortinget slutter seg til mandatet for pengepolitikken slik det kommer til uttrykk i forskriften.

FNH mener videre at oppnevningene til hovedstyret fortsatt bør gjøres av regjeringen (kongen). Medlemmene bør velges blant vel ansatte personer, med god samfunnsøkonomisk realkompetanse og bred samfunnsmessig innsikt og erfaring.

2.2 Offentlighet for hovedstyrets protokoller – offentlig begrunnelse av rentebeslutninger

Departementet drøfter videre om det er ønskelig med økt offentlighet rundt Norges Banks rentebeslutninger. Departementet ser behov for å balansere ulike sider ved økt grad av offentlighet, herunder offentlighet for hovedstyrets protokoller. På den ene siden er muligheten for innsyn, åpenhet og transparens en forutsetning for utøvelsen av sentralbankens oppgaver og tillit til virksomheten. På den annen side blir det vist til at full åpenhet omkring alle sider ved virkemiddelsvurderingene og beslutningsprosessene vil kunne virke hemmende på drøftingene i hovedstyret. Departementet antyder likevel at noe større grad av offentlighet rundt hovedstyrets rentebeslutninger er ønskelig.

FNH deler departementets vurdering av at det bør legges opp til større åpenhet rundt diskusjonen og rentebeslutningene i hovedstyret. Vi har også forståelse for at det bør være en viss "forsinkelse" frem til offentliggjøring av slik mer detaljert informasjon. Et utgangspunkt bør kunne tas i prosessen rundt ferdiggjøring og godkjenning av protokollen fra hovedstyremøtet, men protokollen er i seg selv neppe det best egnede dokument i den sammenheng. Målsettingen må være at allmennheten får bedre innsyn i de premisser og vurderinger som ligger bak beslutningene og større kunnskap om diskusjonene som har foregått. Slik informasjon må nødvendigvis ta noe tid å utarbeide og få godkjent i hovedstyret før det kan offentliggjøres.

Departementet ønsker videre høringsinstansenes syn på om det bør åpnes for at kongen skal kunne beslutte større grad av offentlighet rundt hovedstyrets rentebeslutning. I departementets lovforslag, jf. § 12, fjerde ledd, nytt annet punktum, heter det:

”Kongen kan i forskrift bestemme at hele eller deler av Hovedstyrets protokoller skal være offentlige og gi nærmere regler om offentliggjøringen”.

Etter vår oppfatning er det neppe verken heldig eller nødvendig å lovregulere dette forholdet. Det bør etter vår oppfatning være opp til Norges Bank over tid selv å finne frem til en ønsket grad av åpenhet omkring rentebeslutningene. Eventuelle retningslinjer for offentlighet bør derfor fastsettes av Norges Bank selv. Et pålegg fra regjeringens side – hjemlet i lov – om grad av åpenhet omkring rentebeslutningene vil være et unødig inngrep i den selvstendighet sentralbanken bør ha i utøvelsen av pengepolitikken, og dessuten kunne oppfattes som mistillit til Norges Banks vilje og evne til kommunikasjon med markedet. Dette vil kunne svekke tilliten til pengepolitikken. FNH går derfor i mot forslaget til lovregulering.

FNH tror for øvrig at Norges Bank vil merke seg synspunktene rundt graden av åpenhet som fremkommer i høringsrunden, og at sentralbanken vil finne frem til en praksis på dette området som i rimelig grad balanserer de ulike hensyn som gjør seg gjeldende. Det vises her også til den prosess Norges Bank allerede er inne i for å bidra til større åpenhet rundt rentefastsettelsen.

3. Regler for hvem som kan være medlemmer eller vararepresentanter til hovedstyret eller representantskapet

Departementet ber om høringsinstansenes syn på om reglene i loven om hvem som kan fungere som medlemmer av hovedstyret (habilitetsreglene) i sentralbankloven bør endres. Etter sentralbankloven § 6 femte og sjette ledd kan ikke regjeringsmedlemmer, statssekretærer, andre politiske medarbeidere i departementene samt stortingsrepresentanter fungere som medlemmer eller vararepresentanter til hovedstyret. Kongen kan gi forskrift om medlemmenes forhold til andre kredittinstitusjoner og bedrifter. I forskriften er det satt strengere begrensninger for sentralbanksjefen og visesentralbanksjefen, enn for de eksterne hovedstyremedlemmene.

FNH mener det er behov for å utvide kretsen av personer som er utelukket fra å sitte i Norges Banks organer i forhold til gjeldende regler. En utvidelse av kretsen som er utelukket vil bidra til å underbygge tilliten til sentralbankens uavhengighet.

Utover dagens regler foreslår departementet at medarbeidere i departementene som er embetsmenn eller som har arbeidsoppgaver med særlig tilknytning til penge- og kredittpolitikken, politiske medarbeidere på Stortinget samt komitésekretærer på Stortinget, ikke skal kunne fungere som medlemmer eller vararepresentanter til hovedstyret. Departementet foreslår dessuten at nærstående til de nevnte personer også skal være utelukket.

FNH kan i all hovedsak slutte seg til departementets vurderinger i dette spørsmålet. Vi er imidlertid betenkt over at kretsen av utelukkede blir svært vid når også nærstående til embetsmenn *uten* arbeidsoppgaver med særlig tilknytning til penge- og kredittpolitikken skal utelukkes. Det er en fare for at man med en slik regel utelukker personer på et rent formelt grunnlag – ved at for eksempel en forelder, ektefelle eller et barn er eller blir utnevnt som embetsmann – uten at det gjør seg reelle betenkeligheter gjeldende. Vi ber departementet overveie å innføre en regel som på dette punkt kvalifiserer den hovedregel som er foreslått. Derimot mener vi at sentrale tillitsvalgte eller sentralt ansatte i politiske partier bør være utelukket.

FNH mener de samme regler som gjelder for medlemmer til hovedstyret også bør gjelde for medlemmer og vararepresentanter til representantskapet.

4. Modernisering av reglene om Norges Banks avdelinger

Forslagene foranledninger ingen spesielle merknader fra FNHs side.

5. Representantskapets oppgaver

Sentralbanklovens § 5 sier at representantskapet skal føre tilsyn med at reglene for bankens virksomhet blir fulgt. Representantskapet foreslo selv i en høring i 1997 at det burde vært presisert i denne lovparagrafen at representantskapet skal pålegges å føre tilsyn også med bankens drift, ikke bare at reglene for bankens virksomhet blir fulgt. Hovedstyret sluttet seg til dette og departementet anser nå at dette kan være naturlig ut fra den utvikling av og økte vekt på forvaltningsrevisjon som har skjedd siden sentralbankloven av 1985 trådte i kraft. FNH er enig i denne presiseringen.

Representantskapet foreslo også at det skal kunne delegere avgjørelsesmyndighet til et utvalg av medlemmene. Dette fordi det i saker av mindre viktighet hvor det foreligger behov for en rask avgjørelse kan være vanskelig å sammenkalle Representantskapets 15 medlemmer utenom de forhåndsberammende møtene. Hovedstyret støttet også dette forslaget. Departementet drøfter i høringsnotatet om det bør gis en bredere delegasjonsregel enn det representantskapet selv foreslo. Det nevnes at det kan tenkes at representantskapet skal kunne delegere ikke bare til underutvalg, men også til revisjonen og hovedstyret samt underutvalgets leder.

FNH antar at det vil være formålstjenlig at representantskapet skal kunne delegere avgjørelsesmyndighet i visse saker til et utvalg av medlemmene eller til utvalgets leder. FNH har heller ingen motforstillinger mot at representantskapet skal kunne treffe avgjørelser på annen måte enn ved møter, for eksempel ved skriftlig prosedyre eller telefonmøter.

Vi mener imidlertid at en adgang for representantskapet til å delegere avgjørelsesmyndighet som naturlig hører inn under representantskapet til hovedstyret eller

revisor prinsipielt er betenkelig. Representantskapet skal føre tilsyn med bankens drift og at reglene for bankens virksomhet blir fulgt. Det skal videre organisere bankens revisjon og fastsette instruks for denne. Det vil dermed kunne oppstå en uheldig rolleblanding hvis representantskapet delegerer oppgaver til dem de skal føre tilsyn og kontroll med.

6. Adgang for Norges Bank til å yte kreditt

Etter sentralbankloven § 18 kan Norges Bank yte sesongmessig og annen kortsiktig kreditt direkte til staten innenfor særskilte rammer fastsatt av Stortinget. Banken kan også i særlige tilfeller yte langsiktig kreditt direkte til staten innenfor særskilte rammer fastsatt av Stortinget. Bankens kjøp av statskasseveksler, statsobligasjoner og andre gjeldsdokumenter utstedt av staten omfattes ikke av disse bestemmelsene.

Departementet foreslår at Norges Bank ikke lenger skal kunne yte kreditt direkte til staten eller kunne kjøpe gjeldsdokumenter utstedt direkte fra staten. FNH slutter seg til departementets forslag.

Videre kan Norges Bank etter sentralbankloven § 22 yte lån eller andre former for kreditt til andre enn banker i "særlige tilfeller". Departementet foreslår et forbud mot at Norges Bank yter kreditt til aktører utenfor finansiell sektor. Samtidig åpnes det for at kreditt kan ytes til andre finansielle institusjoner enn banker, men kun i særlige tilfeller, blant annet for å hindre eller begrense finanskriser. Også til disse forslagene vil FNH gi sin tilslutning.

7. Forskrifter om plassering av valutareservene

Etter sentralbankloven § 24 skal Norges Bank plassere de offisielle valutareserver slik at de tjener den valutapolitikk som er fastlagt. I dag er det direksjonen i Norges Bank som vedtar retningslinjer for Norges Banks plasseringspolitikk for valutareservene. I høringsnotatet foreslår departementet å oppheve hjemmelen i § 24 tredje punktum om at kongen kan gi forskrifter om plasseringen av de offisielle valutareservene. Bestemmelsen anses å være unødvendig. FNH slutter seg til dette forslaget. Vi mener også at det er unødvendig med en tilføyelse i § 24 om at retningslinjene for plasseringen av de offisielle valutareservene skal forelegges departementet. Dette følger allerede av andre bestemmelser og gjeldende praksis.

8. Opprydding i penge-, kreditt og valutalovgivningen

8.1 Innledning

FNH vil vise til høringsuttalelsen avgitt av Den norske Bankforening 18.03.1997 (vedlagt) til høringsnotatet av 24.10.1996 om opprydding i bestemmelser i penge-, kreditt- og valutalovgivningen. Vi viser også til Bankforeningens høringsuttalelser av henholdsvis 29.11.1995 og 14.08.1998 (begge vedlagt) om omsetning av utenlandske betalingsmidler via vekslingskontor mv. Vi vil imidlertid gi noen ytterligere kommentarer til enkelte av forslagene.

8.2 Høringsnotatet fra 1996

Bankforeningens høringsuttalelse fra 1997 omtalt ovenfor er fortsatt dekkende for FNHs syn. Langt på vei er forslagene som nå fremmes i tråd med det syn Bankforeningen den gang ga uttrykk for. Bankforeningen gikk imidlertid i mot å videreføre Norges Banks adgang til å gjøre bruk av reservekrav overfor bankene som et ordinært pengepolitisk virkemiddel. Departementet gjentar dette forslaget i denne høringsrunden. Reservekravet skal etter forslaget bare kunne oppfylles ved innskudd i Norges Bank og maksimalt utgjøre 5 prosent av forvaltningskapitalen.

FNH er av den oppfatning at reservekrav ikke er et tjenelig virkemiddel i pengepolitikken. Dersom myndighetene ønsker å inndra likviditet fra markedet kan det enklest gjøres med de markedsorienterte virkemidler Norges Bank allerede har. Erfaringer med bruk av reservekrav et at dette kravet rammer bankenes inntjening på en urimelig måte, samtidig som virkningen i det øvrige markedet er usikker. Penge- og kredittmarkedene er i dag så effektive at dersom man legger en særskilt byrde på bankene, som i praksis virker som en avgift på bankenes kredittformidling, vil transaksjonene raskt finne veien utenom kredittinstitusjonenes balanser. Dette var også erfaringen sist man brukte reservekrav i betydelig utstrekning.

Av forslagene nå fremgår videre at departementet fortsatt ønsker en eksplisitt hjemmel i sentralbankloven § 26 til å innføre avgift på omsetning av valuta ("Tobin-avgift"). FNH går i mot dette forslaget. Vi anser det som helt urealistisk at det i overskuelig fremtid innføres slik avgift som et felles internasjonalt tiltak, og at en slik avgift vil være svært skadelig om det skulle innføres som et ensidig norsk tiltak.

8.3 Forretningsmessig omsetning av valuta – frittstående vekslingskontorer

Etter dagens lovverk har kun Norges Bank og banker med valutaautorisasjon tillatelse til å omsette utenlandsk valuta. Forslag om adgang til å drive valutaveksling for andre enn valutabanker var sist på høring i 1998. Bankforeningen uttalte i sin høringsuttalelse den gang at det bør tillates å etablere frittstående vekslingskontorer, forutsatt at slike kontorer underlegges samme regelverk med hensyn til rapportering, kontroll og tilsyn som det som gjelder for bankers tilsvarende virksomhet.

Departementet mener at forbudet mot å etablere frittstående vekslingskontorer bør videreføres. Departementet mener at det er en reell risiko for at slike kontorer kan benyttes til hvitvasking av utbytte ved straffbare handlinger og skatteunndragelser, og at dette bør veie tyngre enn de positive effektene en liberalisering vil kunne gi for kostnader og tilgjengelighet for kundene. Departementet ønsker imidlertid å åpne for at valutaveksling kan drives gjennom foretak som har konsesjon som finansieringsforetak.

FNH deler departementets bekymring knyttet til mulighetene for hvitvasking og kan på denne bakgrunn gi sin støtte til forslaget. Vi vil likevel bemerke at norsk lov dermed innfører konsesjonskrav for en virksomhet som i andre land ikke krever konsesjon.

Prinsipielt mener vi det skal sterke grunner til å avvike fra et regelverk som er vanlig i andre EØS-land.

8.4 Betalingsformidling med utlandet

Etter dagens lovverk er det forbudt for andre enn Norges Bank og valutabanker å drive ervervsmessig betalingsformidling med utlandet på vegne av allmennheten. Etter en avveining av ulike hensyn er departementet kommet til at adgangen til å drive betalingsformidling med utlandet bør utvides til å omfatte finansieringsforetak i tillegg til banker, og at denne virksomheten i utgangspunktet skal kunne drives i medhold av institusjonens alminnelige konsesjon. FNH slutter seg til forslaget.

Departementet ber videre om høringsinstansenes syn på hva som skal regnes som ”betalingsformidling med utlandet”. Etter FNHs mening bør en her legge til grunn en bred forståelse av begrepet, slik at for eksempel også fysiske forsendelser av kontanter omfattes og ikke bare betaling i snever forstand for mottatt vare eller tjeneste. En mulig definisjon av ”betalingsformidling med utlandet” kan etter vår oppfatning være:

”Utførelse av hele eller deler av et betalingsoppdrag der betalingsmidler stilles til disposisjon for mottaker i et annet land enn i det landet betalingsoppdraget blir gitt. Som betalingsmidler regnes her også valuta.”

Etter denne definisjon vil både utførsel og innførsel av betalingsmidler omfattes. Også oppdrag (mottatt i Norge) om overførsler mellom to land utenfor Norge vil bli omfattet. Definisjonen vil også dekke oppdrag mottatt i Norge om overførsler innenfor et land utenfor Norge. Virksomhet i Norge kan dermed ikke benyttes til hvitvasking internt i et land utenfor Norge. Utførelse av ”hele eller deler av” et betalingsoppdrag er tatt med for å fange opp at betalingsformidling ofte involverer to (eller flere) virksomheter – den som mottar oppdraget og den som forestår utbetalingen (eventuelt øker mottagerens fordring på institusjonen som fører ”konto” for mottageren).

8.5 Opplysningsplikt og taushetsplikt – statistikk og kontrollformål

Departementet mener opphevelse av valutaloven og penge- og kredittreguleringsloven gjør det nødvendig å sikre Norges Bank nytt lovgrunnlag som ivaretar de behov sentralbanken har for innsamling av data til statistikkformål. Det forslås at slike bestemmelser gis i sentralbankloven. FNH slutter seg til dette. Vi vil i denne forbindelse imidlertid vise til vår høringsuttalelse fra 1997, der vi blant annet påpekte at finansinstitusjoners rapporteringsplikter om mulig bør reduseres og forenkles.

8.6 Valutaposisjoneringsreguleringen

Departementet har på nytt vurdert forslaget fra 1996 om å videreføre valutaposisjoneringsreguleringen i medhold av valutaloven § 1 første ledd. Departementet er nå kommet til at det neppe er behov for å videreføre et lovgrunnlag for å fastsette forskrifter om finansinstitusjoners maksimale valutaposisjoner, i tillegg til reguleringen i kapitaldekningsforskriftens kapittel 9. FNH slutter seg til forslaget, men vil be departementet vurdere også å ta bort valutaposisjongsrensene i kapitaldekningsforskriften.

Slike bestemmelser legger unødvendige bindinger på institusjonenes frihet til å benytte den ansvarlige kapitalen der den gir best risikjustert avkastning, og ble i mange land fjernet i forbindelse med innføring av kapitaldekningsdirektivet.

Med vennlig hilsen
FINANSNÆRINGENS HOVEDORGANISASJON
Næringsøkonomisk avdeling

Alf A. Hageler
Direktør

Rune Fjørtoft
Konsulent

Vedlegg

Finansdepartementet
Postboks 8008 Dep
0030 OSLO

Deres ref.
98/98/4686 FM MCH

Deres brev
20.05.98

Vår ref.
98/00225 - 3
FMA / JHH

Dato
14.08.98

Høringsuttalelse - adgang til valutaveksling utenfor valutabanker

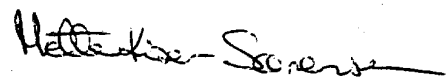
Vi viser til Finansdepartementets brev av 20.05.98 hvor det bes om eventuelle merknader til vedlagt brev fra Norges Bank av 30.04.98 samt til vedlagt rapport fra en arbeidsgruppe nedsatt av Norges Bank og Kredittilsynet.

Arbeidsgruppen har vurdert spørsmålet om frittstående vekslingskontorer bør tillates i Norge og Norges Bank gir i ovennevnte brev sine kommentarer til arbeidsgruppens tilråding.

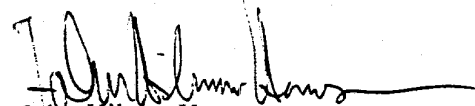
Etter Bankforeningens syn bør det tillates å etablere frittstående vekslingskontorer i Norge forutsatt at slike kontorer underlegges samme regelverk med hensyn til rapportering, kontroll og tilsyn som det som gjelder for bankers tilsvarende virksomhet. Det må i den forbindelse også være mulig for banker og andre kredittinstitusjoner å etablere vekslingskontorer som egne datterselskaper.

Det vises forøvrig til vårt brev til Norges Bank av 29.11.95. Brevet er gjengitt i vedleggene til arbeidsgruppens rapport.

Med vennlig hilsen
DEN NORSKE BANKFORENING

Stein Sjølie
Direktør

John Hilmar Hansen
Kontorsjef

Finansdepartementet
Postboks 8008 Dep.
0030 Oslo

Deres ref.
96/6547 Ø TEK

Deres brev
24.10.96

Vår ref.
97/00014 - 1
ØPA/HH

Dato
18.03.97

Opprydding i bestemmelser i penge-, kreditt- og valutalovgivningen mv.

Det vises til brev av 24.10.96 med departementets høringsnotat om opprydding i bestemmelser i penge-, kreditt- og valutalovgivningen mv.

1. Høringsnotatets innhold

I høringsnotatet foreslås en lovteknisk opprydding i bestemmelser i penge-, kreditt og valutalovgivningen. Penge- og kredittloven og valutaloven foreslås opphevet. Samtidig foreslås videreført i sentralbankloven bestemmelser vedrørende innsamling av opplysninger til statistikk-, tilsyns- og kontrollformål. Det foreslås også videreført bestemmelser om adgang til å fastsette avgift på omsetning av valuta, reservekrav, samt en bestemmelse som kan hjemle dagens valutaposisjonsregulering. Spørsmålet om finansinstitusjoner fortsatt bør være underlagt en slik rammeregulering behandles som egen sak og omfattes ikke av høringsnotatet.

Ved en oppheving av penge- og kredittloven og valutaloven reises samtidig spørsmålet om behovet for å kunne ha anledning til å iverksette beredskapstiltak ved krisesituasjoner. Det foreslås tatt inn en slik beredskapsbestemmelse i sentralbankloven.

Det foreslås i tillegg visse justeringer i det pengepolitiske lovverket. Dersom penge- og kredittloven oppheves, påpekes det at det er naturlig å oppheve også deler av sentralbankloven § 19. Videre foreslås

Postadresse:	Kontoradresse:	Telefon:	Telefax:	Bankgiro:	Servicekontoret: NO 969 000 938 MVA
Postboks 1489 Vika	Dronning Mauds gt. 15	22 83 31 60	22 83 07 51	6001.05.55372	Bankforeningen: NO 971 435 151
0116 Oslo	0250 Oslo		22 83 45 20		

endringer i sentralbankloven slik at det ikke er formelle hindringer for at deler av Norges Banks virksomhet skilles ut i egne selskaper, og at Norges Bank skal ha adgang til å delta i arbeidsgiversammenslutninger.

2. Generelt om forslaget

Bankforeningen vil slutte seg til at penge- og kredittloven og valutaloven oppheves, og at bestemmelser som er nødvendige for å ivareta spesielle hensyn videreføres i sentralbankloven eller i annet lovverk. På bakgrunn av at det ikke lenger vurderes som aktuelt å bruke bestemmelsene i penge- og valutaloven som ordinære virkemidler i penge- og valutapolitikken, er det etter vårt syn ikke noe som tilsier at disse lovene bør beholdes.

3. Beredskapstiltak

Bankforeningen mener i likhet med departementet at myndighetene bør ha anledning til å iverksette beredskapstiltak ved krisesituasjoner. Vi er således enig i at det vil være behov for en egen beredskapsbestemmelse ved opphevelse av valutaloven og penge- og kredittloven. Bankforeningen synes at departementets forslag til bestemmelse i sentralbankloven som omhandler beredskapstiltak, dvs. utkastet til ny § 30, har fått en rimelig form. Bestemmelsen gir hjemmel til å innføre beredskapstiltak dersom kapitalbevegelser til og fra utlandet kan føre til store betalingsbalanseproblemer eller vesentlige forstyrrelser i kapitalmarkedene. Det kan i slike tilfeller innføres "nødvendige beskyttelsestiltak". Aktuelle tiltak kan være lisensiering, avgifter, reservekrav og forbud mot visse transaksjoner. Det legges til grunn at tiltakene bare skal benyttes i ekstraordinære situasjoner, være midlertidige og må oppheves så snart de ekstraordinære forhold som nødvendiggjorde tiltakene, er over.

4. Penge- og kredittlovens bestemmelser

I medhold av penge- og kredittloven kan det settes krav til finansinstitusjonenes likviditets-, deknings-, og tilleggsreserver. Videre kan det fastsettes plasseringsplikt, utlånsregulering, regulering av garantiomfang og normering av rentesatser i medhold av loven. Loven inneholder også bestemmelser om finansinstitusjonenes plikt til å rapportere om sin virksomhet til de kontrollerende myndigheter.

Bestemmelser i penge- og kredittloven som vurderes videreført er i hovedsak knyttet til innsamling av informasjon. Departementets forslag til bestemmelser angående innsamling av opplysninger er nærmere kommentert i avsnitt 6 nedenfor.

Det vurderes også som aktuelt å videreføre en hjemmel som gjør det mulig å bruke reservekrav som ordinært pengepolitisk virkemiddel, selv om det ikke er aktuelt å bruke dette i dag. Departementet går i høringsnotatet inn for å innføre en bestemmelse i sentralbankloven som hjemler reservekrav, slik at loven ikke er til hinder for at dette senere kan anvendes som et pengepolitisk virkemiddel om det skulle være ønskelig. Det er i forslaget (utkastet til ny § 22 a i sentralbankloven) lagt opp til at reservekravet bare kan oppfylles ved innskudd i Norges Bank og maksimalt kan utgjøre 5 pst. av forvaltningskapitalen.

Bankforeningens oppfatning er at reservekrav ikke er et tjenlig virkemiddel i pengepolitikken. Vi vil derfor gå i mot at det innføres en bestemmelse i sentralbankloven som hjemler reservekrav. Dersom myndighetene ønsker å inndra likviditet fra markedet kan det enklest og best gjøres med de markedsorienterte virkemidler Norges Bank allerede har. Det kan f.eks. benyttes markedsoperasjoner

med statspapirer, F-innskudd og valutaswapper. Slike virkemidler får umiddelbart gjennomslag over hele markedet, selv om Norges Bank i første instans bare gjør forretninger med kredittinstitusjoner og primærhandlere. Erfaringer med bruk av reservekrav er at dette kravet rammer bankenes inntjening på en urimelig måte, samtidig som virkningen på det øvrige markedet er usikker. Penge- og kreditmarkedene er i dag så effektive at dersom man legger en særskilt byrde på bankene, som i praksis virker som en avgift på bankenes kredittformidling, vil transaksjonene raskt finne veien utenom kredittinstitusjonenes balanser. Dette var også erfaringen man høstet for ti år siden da reservekrav ble brukt i betydelig utstrekning. Bankenes inntjening ble sterkt rammet, og den tilsiktede virkning på penge- og kredittmarkedet uteble.

Inntrykket fra de relativt få land som i dag fortsatt benytter reservekrav i begrenset grad som pengepolitisk virkemiddel, er at det først og fremst er tale om å gi et visst bidrag til sentralbankens løpende inntjening. Den daglige pengepolitikken er også i disse landene håndtert ved bruk av markedsorienterte virkemidler. For land som har problemer med store underskudd på statsbudsjettet er det kanhende forståelig at man forsøker å beholde de virkemidler man har av beskatningsmessig karakter, selv om den pengepolitiske begrunnelse er tvilsom. For en banknæring som har vært gjennom en dyptgripende soliditets- og lønnsomhetskrise og som i dag møter meget skarp internasjonal konkurranse på sitt hjemmemarked, synes det ubegrunnet igjen å forberede denne type virkemidler. Vi vil derfor sterkt advare mot at det innføres reservekrav. Statsfinansielle hensyn tilsier heller ikke at slike former for indirekte beskatningstiltak innføres i Norge.

Det legges videre opp til at det ikke vil være nødvendig å videreføre penge- og kredittlovens adgang til å pålegge plasseringsplikt i obligasjoner (lovens § 9), foreta direkte regulering av utlån og garantier (lovens § 12), fastlegge høyeste tillatte rente- og provisjonssatser for ulike typer utlån (lovens § 14), eller regulere opptak av sertifikat- og obligasjonslån (lovens § 15). Bankforeningen vil slutte seg til at ovennevnte virkemidler ikke videreføres. For penge- og kredittlovens § 15 foreslår departementet å utsette opphevelsen inntil nye regler om gevinstbeskatning av obligasjoner er vedtatt. Vi kan ikke se at dette er særlig begrunnet, og viser i den forbindelse til vårt brev til departementet av 19.02.97 vedrørende forskrift om emisjonskurs mv.

5. Valutalovens bestemmelser

Valutalovens § 1 fastslår adgangen til å bestemme hvordan betalinger mellom innlending og utlending skal foregå, hvem som skal få adgang til å omsette og formidle valuta, og betingelser for slik adgang. Denne bestemmelsen hjemler forskrift om valutameglervirksomhet og det meste av dagens valutareguleringsforskrift, som ordningen med autorisasjon av valutabanker, posisjonsreguleringen, og at det kun er valutabanker som kan drive ervervsmessig betalingsformidling med utlandet og omsetning av utenlandske betalingsmidler i Norge.

Finansdepartementet fastsatte 17.07.96 forskrift om minstekrav til kapitaldekning for markedsrisiko mv. for kredittinstitusjoner og verdipapirforetak, som trådte i kraft 31.12.96. Norges Bank har i tilknytning til dette vurdert dagens valutaposisjonsregulering og krav om autorisasjon som valutabank. Norges Bank har anbefalt overfor Finansdepartementet at det for banker og finansieringsforetak som skal drive valutavirksomhet og betalingsformidling med utlandet ikke lenger bør brukes en særskilt tillatelse etter valutareguleringsforskriften, fordi dette er tjenester som på lik linje med andre finansielle tjenester bør omfattes av institusjonenes konsesjon til å drive bank- og finansieringsvirksomhet. Kravet om valutaautorisasjon er nært knyttet til valutareguleringsforskriftens rapportkrav. Dersom

autorisasjonskravet avvikes, vil det være nødvendig å innføre en meldeplikt for banker som skal drive betalingsformidling med utlandet for å understøtte rapportkravet. Departementet går i høringsnotatet inn for at hjemmelen for slik meldeplikt fastsettes i sentralbankloven.

Det foreslås at valutaloven § 1 annet ledd videreføres i sentralbankloven som ny § 28. Dette foreslås som hjemmelsgrunnlag for forskrift om valutameglervirksomhet og de deler av valutareguleringsforskriften som er hjemlet her og som videreføres. Annet ledd i ny § 28 gir hjemmel til å videreføre posisjonsreguleringen i valutareguleringsforskriften. Det er fra 01.01.97 innført nye regler om kapitaldekning for markedsrisiko, herunder kapitalkrav på valutaposisjoner. På denne bakgrunn er det ikke lenger noe behov for å videreføre valutalovens hjemler på dette punkt. Soliditetshensyn vil være ivarettatt ved kapitaldekningsreglene, og departementet sier selv at posisjonsreguleringen ikke lenger ivaretar penge- og valutapolitiske hensyn. På mange måter vil en videreføring av valutaposisjonsreguleringen virke på samme måte som en videreføring av reservekrav. Man vil kunne ramme bankenes inntjening, men uten å oppnå noen vesentlig pengepolitisk eller valutapolitisk effekt. Hensynet til et ryddig lovverk tilsier derfor at man ikke har slike bestemmelser i sentralbankloven, og vi frarår derfor å ta med forslaget til annet ledd i ny § 28.

Lovens § 1 første ledd er en generell bestemmelse som gir adgang til å bestemme hvordan betalinger til og fra utlandet skal foregå. Departementet vurderer det ikke som nødvendig å videreføre en slik bestemmelse. Lovens § 1 siste ledd hjemler direkte regulering av valutakursen. Denne bestemmelsen anses av departementet ikke aktuell å anvende, og bestemmelsen foreslås ikke videreført. Bankforeningen vil slutte seg til disse to forslagene.

Lovens § 6 åpner for at det kan fastsettes en avgift på valutaomsetning og på overføringer i kroner til eller fra utlending sin konto. Departementet uttaler at en slik avgift ikke anses som et egnet virkemiddel i gjennomføringen av penge- og valutapolitikken, men at spørsmålet om å innføre en slik avgift kan stille seg annerledes dersom den innføres av de store og toneangivende landene i internasjonal økonomi. Dersom det blir innført en slik avgift internasjonalt, kan det etter departementets oppfatning bli aktuelt at Norge gjør det samme. Det foreslås således at bestemmelsen om adgang til å fastsette avgift på valutaomsetning videreføres i sentralbankloven (jfr. utkastet til ny § 29). Bankforeningen tar dette til etterretning, men mener at det i overskuelig fremtid er helt urealistisk å innføre en slik avgift.

Lovens § 7 gir myndighetene fullmakt til å innhente de opplysninger som er nødvendige for å gjennomføre regler gitt i eller i medhold av valutaloven, og å kontrollere at disse blir etterlevet. Denne opplysningsplikten og innsynsretten ivaretar både hensynet til statistikkproduksjon og kontrollhensyn for bl.a. skatte- og tollmyndighetene. Opplysningsplikten i henhold til § 7 foreslås videreført, eventuelt i en modernisert form, slik at Norges Bank fortsatt kan gi opplysninger til de nevnte etater. Bankforeningen har ikke merknader til dette.

Valutalovens § 2 regulerer bl.a. innlendingers finansielle plasseringer og låneopptak i valuta, og salg av norske kroner til utlendinger. Gitt at valutareguleringsforskriftens kapittel 11 og 12 oppheves, foreslås § 2 ikke videreført ved en oppheving av valutaloven. Heller ikke lovens § 3 som regulerer utlendingers adgang til erverv og omsetning av norske kroner og valuta i Norge foreslås videreført. Det samme gjelder valutalovens § 5 som fastslår at en valutainnlending kan pålegges å veksle sine valutabeholdninger i Norges Bank eller en annen norsk bank. Bankforeningen er enig i at det ikke vil være behov for å videreføre ovennevnte bestemmelser.

6. Innsamling av opplysninger til statistikk-, tilsyns- og kontrollformål

Departementet mener at opphevelse av valutaloven og penge- og kredittloven forutsetter at det innføres bestemmelser om opplysningsplikt i annet lovverk. Det er i høringsnotatet foreslått at slike bestemmelser gis i sentralbankloven. Bankforeningen vil slutte seg til dette.

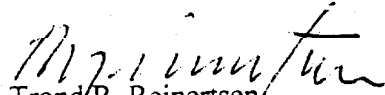
Departementet foreslår en bestemmelse om at institusjoner undergitt tilsyn etter kredittilsynsloven kan pålegges opplysningsplikt om institusjonens virksomhet, finansiering av virksomheten, regnskap og om andre penge- og kredittforhold. Forslaget tar sikte på å videreføre de nåværende bestemmelser om opplysningsplikt i penge- og kredittloven samt erstatte kredittilsynsloven som hjemmelsgrunnlag for opplysningsplikt til Norges Bank. Bestemmelsen åpner også for å pålegge banker, kortselskaper, oljeselskaper mv. opplysningsplikt til bruk for gebyr- og betalingsformidlingsstatistikken. Norges Bank må i dag basere seg på at disse opplysningene blir gitt frivillig. Videre foreslås det at Kongen kan fastsette plikt til å opplyse om egne og kunders valutaforhold. Bestemmelsen gir hjemmel til å videreføre de ulike melde- og rapporteringsbestemmelsene i valutareguleringsforskriften. Blant disse er valutabankenes rapportplikt om kundetransaksjoner og kravene til valutabankenes edb-baserte rapportering.

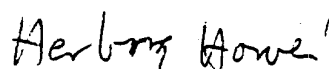
Departementets forslag innebærer at opplysningsplikten overfor Norges Bank vil bli noe utvidet i forhold til i dag. Vi kan vanskelig se at det er reelle behov for betalingsformidlingsstatistikk fra bankene ut over det sentralbanken i dag får gjennom det frivillige samarbeidet med næringen. Dette samarbeidet gir også en rimelig balanse mellom kostnadene ved innhentning og nytten av statistikken. Vi er innstilt på å videreføre dette frivillige samarbeidet. Bankforeningen vil i denne forbindelse også peke på at det er grunn til å ha stor oppmerksomhet om finansinstitusjonenes rapporteringsplikter og hvordan disse om mulig kan reduseres og forenkles.

7. Andre tilpasninger i sentralbankloven mv.

Innføring av gjenkjøpsavtaler i likviditetsstyringen ble foreslått av Norges Bank i høringsnotat av 02.02.96. I notatet gikk Norges Bank inn for at også primærhandlere skulle være motparter i gjenkjøpsavtalene. Enkelte høringsinstanser, herunder Bankforeningen, uttrykte tvil om dette kunne sies å være innenfor sentralbankloven. Finansdepartementet mener at det bør være adgang for sentralbanken til å bruke gjenkjøpsavtaler i likviditetsstyringen også med andre motparter enn bankene. For å avskjære mulig tvil om Norges Banks adgang til å inngå slike avtaler, foreslås en presisering i loven (jfr. utkastet til ny § 21 første ledd). Den foreslåtte presisering foranlediger ikke spesielle merknader fra vår side. Det vises for øvrig til vår høringsuttalelse til Norges Bank av 11.03.96 angående ovennevnte forslag om innføring av gjenkjøpsavtaler i likviditetsstyringen.

Med vennlig hilsen
DEN NORSKE BANKFORENING

Trond R. Reinertsen
Adm. direktør

Herborg Horvei
Konsulent

Kopi: Norges Bank

DEN NORSKE BANKFORENING

Forening for banker og kredittforetak

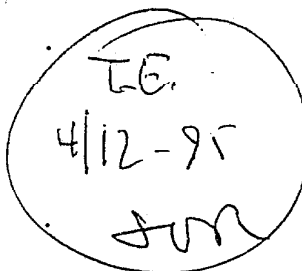
BANKFORENINGENS SERVICEKONTOR

Norwegian Bankers' Association - Norwegischer Bankverein - Association des Banques Norvégiennes

01.12.95

Norges Bank
Postboks 1179 Sentrum

0107 Oslo

NORGES BANK			
01 DES. 1995			
Saknr	9503661		Doknr
Avd	STA	AVSKT	39
	TE	Ark	46035

Deres ref.

Deres brev

Vår ref.

Dato

9503661 STA/Vals/SOR

ØBSSj449/hs

29.11.95

OMSETNING AV UTENLANDSKE BETALINGSMIDLER VIA VEKSLINGSKONTOR

1. Vi viser til Norges Banks brev av 13.11.95 vedlagt høringsnotat om omsetning av utenlandske betalingsmidler i Norge via vekslingskontorer.

Etter Bankforeningens syn bør det tillates å etablere frittstående vekslingskontorer i Norge under den forutsetning at slike kontorer blir underlagt samme regelverk mht. rapportering, kontroll og tilsyn som det som gjelder for bankers tilsvarende virksomhet. Det må også være tillatt for banker og andre kredittinstitusjoner å etablere vekslingskontorer som datterselskaper og etter samme regler som gjelder for andre frittstående vekslingskontorer.

2. Vi viser til at bankenes valutaveksling i dag er underlagt bestemmelsene i Norges Banks forskrift om valutaregulering av 22.06.90. For å få tillatelse til valutaveksling kreves det i dag autorisasjon fra Norges Bank, og det stilles meget omfattende krav til rapportering som medfører ganske store byrder og kostnader for de banker som i dag er autorisert som valutabank. Påleggene er begrunnet med hensynet til valutastatistikk og visse kontrolloppgaver i Norges Banks samarbeid med skatte- og tollmyndigheter. Banker og andre finansinstitusjoner er også underlagt et omfattende regelverk i forskrift om legitimasjonskontroll og tiltak mot hvitvasking av penger. Vi forutsetter selvsagt at dersom det blir tillatelse til å opprette frittstående vekslingskontorer, må disse bli underlagt samme regelverk som banker på disse områdene. I motsatt fall vil det bli ulike konkurransevilkår, og de som måtte ønske å unndra seg rapportering og kontroll vil lett kunne gjøre det ved å bruke vekslingskontorene.
3. Valutaveksling er å anse som en vanlig bankforretning etter fbl. § 19, og dersom det blir åpnet for å opprette vekslingskontorer som selvstendige juridiske enheter, må det følgelig også bli adgang til for en bank å opprette et vekslingskontor som datterselskap, underlagt samme regelverk som andre vekslingskontorer. Etter vårt syn bør også andre

Postadresse:
Postboks 1489 Vika
0116 Oslo

Kontoradresse:
Dronning Mauds gt. 15
Oslo

Telegramadresse:
Bankforening

Bankgiro:
6001.05.55372

Telefon:
22 83 31 60

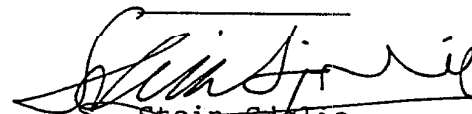
Telefax:
22 83 07 51
22 83 45 20

kredittinstitusjoner få slik adgang, idet vi antar det ikke vil bli lagt til grunn særlige eierbegrensninger for denne type virksomhet, dersom den blir tillatt.

Med vennlig hilsen
DEN NORSKE BANKFORENING

Trond R. Reinertsen
Adm. direktør

Stein Sjølie
Avd. direktør